

Видається щомісячно.
Журнал засновано в 1922 р. Київ.

6'2007

ЗМІСТ

Державно-правове творення

- АВЕР'ЯНОВ В. Закон про Кабінет Міністрів України: результати доктринального тлумачення 3
КНЯЗЕВИЧ Р. Конституційно-правові підстави для прийняття нової Конституції України 9

До адміністративно-правової реформи

- КУЗЬМЕНКО О. Щодо доцільноти запровадження інституту адміністративних послуг 15

Проблеми місцевого самоврядування

- ЗАДОРОЖНА Г. Специфіка нормотворчої діяльності органів місцевого самоврядування 18

Питання теорії

- МИРОШНИЧЕНКО М. Системно-інформаційний підхід у контексті методологічного забезпечення наукового аналізу проблем теорії правової системи України 22

- ЗАМОРСЬКА Л. Поняття «нормативність права»: теоретичний аспект 26

Право, економіка, фінанси

- ЧЕРНАДЧУК В. Окремі питання юридичного змісту бюджетних правовідносин 30

- СИНКОВА О. Правове регулювання стандартизації системи звітності і обліку 33

- ПІДДУБНА Д. Класифікація державних органів та їх повноважень у сфері податкового обліку 36

- ЯКИМЧУК Н. Визначення бюджетних установ, які набувають статус розпорядника бюджетних коштів 40

- УРКЕВИЧ В., БРАНЦЬКИЙ О. Заборона, відчуження земель сільськогосподарського призначення 46

- КРАВЧУК В. Формування статутного капіталу юридичної особи 49

- АБРАМОВА В. Характеристика нерухомості, що може бути предметом іпотеки 53

- ОСЛАВСЬКИЙ М. Особливості здійснення фінансового контролю в процесі виконання Державного бюджету 57

Питання трудового права

- АНДРІЙ В. Трудові права людини у системі природного та позитивного права 61

- ШУЛЬЖЕНКО І. Виникнення службово-трудових правовідносин з жінками 65

Судова практика

- ЛУСПЕНІК Д. Особливості підготовки цивільних справ до розгляду в суді апеляційної інстанції 69

Пропозиції до законодавства

- ГОЛОСНИЧЕНКО Д. Делеговані повноваження та форми їх передачі в органах виконавчої влади 75

- МАКАРЕНО К. Конституційний порядок надання Верховною Радою України згоди на обов'язковість міжнародних договорів в Україні 78

- КОВАЛЬ М., КІНАШ О. Організаційно-правове реформування досудового слідства 83

- РОМАНКО С. Особливості економіко-правового механізму забезпечення екологічної безпеки 85

- КАРПУСЬ А. Інформатизація органів прокуратури: стан і перспективи 89

- ГОГУСЬ Т. Реалізація повноважень органів прокуратури в суді 90

- СКАКУН Ю. Місце попереднього договору в системі цивільно-правових договорів 93

- СТЕЦЕНКО С., СЕНЮТА І. Законодавче забезпечення охорони здоров'я в Україні 96

Питання інтелектуальної власності

- ЯРОШЕВСЬКА Т. Договір про гідну винагороду за створений службовий винахід 101

- Дискусії та обговорення**

- ТИМОШЕНКО В. Примус як мотив поведінки 104

- МАРЧАК В. Критерій обмеженої осудності 107

- ЧЕРНАДЧУК Т. Держава як суб'єкт фінансових правовідносин** 112

- ТКАЧЕНКО В. Вчинення злочину за попередньою змовою групою осіб як форма співучасти 115

- Питання криміногії**

- ЧЕХАНЮК Л. Вдосконалення законодавства України щодо захисту жертв насильства у сім'ї 119

- ГУБАНОВА О. Особистість гвалтівника: щодо статі злочинця 122

- Історія правових інституцій**

- ДМИТРІСВА Ю. Виникнення та розвиток інституту простого товариства 126

- Сторінки історії**

- МИЩАК І. Зміна правовідносин між державою і громадянином у СРСР у 1950-х — перший половині 1960-х років 131

- МАЦЬКЕВИЧ М. Рецепція австрійської державно-правової культури в Галичині в 1771—1918 рр. 134

- ЛЮБЧЕНКО Д. Види злочинів у кримінальному праві Гетьманщини за універсалами 138

- На міжнародно-правові теми**

- ЧОРНОУС Ю. Міжнародно-правова допомога у розслідуванні злочинів: сучасний стан та перспективи розвитку 141

- Правове життя**

- КРЕСІН О., ТКАЧЕНКО О. Національна держава і право в умовах глобалізації 146

- ПОЛЕШКО А. «Круглий стіл» з проблеми застосування Цивільного кодексу України 150

- Рецензії**

- ВОРОНОВА Л. Виміри демократії: сучасний науковий погляд на актуальну проблему 152

- ПАНАСІОК О. Соціальний захист як наслідок правової регламентації сучасного типу суспільної взаємодії 154

жавного бюджетні республівани. На висновку, ний бюджет ся на нев зобов'яза стративно

Відповідно може перевір місцевого видатків, яких дефініція відповідний борг-жави, яка шенням бор

Аналітичні стверджуються як су вказівкою відповідно здійснення належить державі за дорожніми відповідно відповідно внутрішніми гарантуеть нодержавні чи неналежать жави як власні

Кошти власності державні власні Органи держави права власного імені інтересах держави та єдиним і органі держави органів, а волю, здійснюючи опосередковано правовим умами владного

Р.О.Халве становив визначає ось обирає участь визначає коли яких вона права, держава може виступити імені і за П

Держава як суб'єкт фінансових правовідносин

Т.ЧЕРНАДЧУК

(Сумський національний аграрний університет)

Одним зі структурних елементів фінансових правовідносин є їх суб'єкти. У теорії фінансового права традиційно віокремлюють наступних суб'єктів цих відносин: а) суспільно-територіальні утворення; б) колективні суб'єкти; в) індивідуальні суб'єкти. М.П.Кучерявенко звертає увагу на те, що в першу чергу суб'єктом фінансових правовідносин виступає Україна — суверена держава, як правило, в особі державних органів[2]. Інші автори суб'єктами вважають суспільно-територіальні утворення (держава, автономні та адміністративно-територіальні утворення), органи державної влади та управління, органи місцевого самоврядування, підприємства та інші комерційні (господарські) організації різних організаційно-правових форм і форм власності[1]. На думку А.Г.Пауля, якщо суб'єктами бюджетних прав як виду фінансових можуть бути як суспільно-територіальні утворення, так і органи державної влади та місцевого самоврядування, то суб'єктами бюджетно-процесуальних правовідносин можуть бути лише органи державної влади та місцевого самоврядування, які виступають як від власного імені, так і від імені відповідних суспільно-територіальних утворень[7].

Отже, у фінансово-правовій літературі склається різні підходи щодо визначення кола суб'єктів фінансових правовідносин, їх співвідношення з такою категорією, як суб'єкти фінансового права. Це зумовлено тим, що фінансове право, будучи регулятором суспільних відносин у сфері фінансової діяльності, встановлює моделі нормативних приписів, відповідно до яких повинні діяти суб'єкти фінансового права. Основною функцією таких моделей є забезпечення повноти, узгодженості, несуперечливості і чіткості викладення правових приписів, що дозволить змоделювати фінансові правовідносини.

Розглядаючи бюджетні правовідносини, Н.І.Хімічева підкреслює, що право на бюджет є основним із матеріальних бюджетних прав, яке належить державі або адміністративно-територіальному утворенню, визначає саме їх правосуб'єктність, а не правосуб'єктність державних органів чи органів місцевого самоврядування. В цьому, на думку автора, знаходить свій проявлений конституційне положення, що носить суверенітету є

народ. Із права на бюджет виходить комплекс різних матеріальних бюджетних прав, які належать підзаголовкам суб'єктам. Це права на отримання і включення до бюджету певних доходів, на використання їх на економічні, соціальні та інші потреби території. З цим пов'язані відповідні обов'язки цих суб'єктів[10].

Вступаючи у фінансові правовідносини, суб'єкти реалізують свою компетенцію. Такі відносини Ю.А.Тихомиров визначив як компетенційні відносини. Первісним джерелом таких відносин, на його думку, є держава. Вона виконує подвійну роль — як цілісний суб'єкт права і як система взаємопов'язаних інститутів і структур, які здійснюють її функції[9]. Уявляється, що ці інститути та структури і виступають безпосередніми суб'єктами фінансових правовідносин, тобто реальними учасниками цих правовідносин. А державу можна розглядати як опосередкований або представницький суб'єкт бюджетних правовідносин.

О.Е.Лейст звернув увагу на те, що держава, будучи централізованою ієрархією посадових осіб, апарату управління та примусу, виступає як відокремлена від інших соціальних груп сила, яка монополічно володіє правом прийняття загальнообов'язкових рішень і примусу щодо їх виконання[6]. Отже, проблема визнання держави суб'єктом фінансових правовідносин не знайшла свого остаточного вирішення як на загальнотеоретичному, так і на галузевому рівнях. Тому постає завдання розглянути існуючі підходи щодо визнання держави суб'єктом фінансових правовідносин, доповнити та розвинути їх з урахуванням сучасного стану як науки фінансового права, так і перспектив розвитку фінансових правовідносин. На нашу думку, дослідження держави як суб'єкта фінансових правовідносин більш ефективно можна здійснити на прикладі бюджетних правовідносин як виду фінансових.

Держава визнається суб'єктом бюджетного права за умови закріплення за нею, а не за державними органами матеріальних і процесуальних бюджетних прав у законодавстві. Ці права повинні належати державі, а не державним органам. Основним серед цих прав є право на бюджет. Пунктом 3 ч. 1 ст. 7 Бюджетного кодексу України (далі — БК України) встановлено, що держава коштами дер-

жавного бюджету не несе відповідальності за бюджетні зобов'язання органів влади Автономної республіки Крим та органів місцевого самоврядування. На підставі аналізу цієї норми можна дійти висновку, що саме держава має право на державний бюджет, а не державні органи, а далі вказується на невідповідальність держави за бюджетними зобов'язаннями представницьких органів адміністративно-територіальних утворень.

Відповідно до ст. 85 БК України держава може передавати Раді Міністрів АРК чи органам місцевого самоврядування право на здійснення видатків. Посилання на державу міститься і в деяких дефініціях Бюджетного кодексу. Наприклад, відповідно до п. 16 ч. 1 ст. 1 БК України державний борг — це загальна сума заборгованості держави, яка складається з усіх випущених і непогашених боргових зобов'язань держави.

Аналіз бюджетного законодавства дає підстави стверджувати, що держава не завжди визначається як суб'єкт бюджетного права, а підміняється вказівкою на державні органи. Так, наприклад, відповідно до ч. 1 ст. 16 БК України «право на здійснення внутрішніх та зовнішніх запозичень... належить державі в особі Міністра фінансів України за дорученням Кабінету Міністрів України. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про державний внутрішній борг України» державний борг гарантується всім майном, що перебуває у загальнодержавній власності. Отже, в разі невиконання чи неналежного виконання своїх зобов'язань держава як власник майна несе відповідальність усім своїм майном.

Кошти Державного бюджету є об'єктом права власності держави, і тому суб'єктом права державної власності слід визнати державу в цілому. Органи державної влади діють не як суб'єкти права власності, оскільки вони діють не від власного імені і не у своєму інтересі, а від імені і в інтересах держави в цілому, носієм суверенітету та єдиним джерелом влади, в якій є народ. Через органи державної влади здійснюється воля не цих органів, а народу, який може висловити свою волю, здійснивши владу як безпосередньо, так і опосередковано. Держава, виступаючи публічно-правовим утворенням, наділяється усіма ознаками владного суб'єкта.

Р.О.Халфіна звернула увагу на те, що особливі відношення держави, яка виражає волю народу, визначає особливості правовідносин, в яких вона бере участь. Будучи носієм суверенітету, держава визначає коло відносин, безпосереднім учасником яких вона є[1]. Будучи суб'єктом бюджетного права, держава в бюджетних правовідносинах не може виступати безпосереднім учасником. Від її імені і за її дорученням діють органи державної

влади, які є безпосередніми суб'єктами бюджетних правовідносин, а державу можна визначити як опосередкований (але все ж таки основний) суб'єкт цих правовідносин, волю якого і виконують її органи. Цього не заперечує в подальшому Р.О.Халфіна, звертаючи увагу на те, що діяльність держави опосередковується численними та різноманітними правовідносинами, в яких беруть участь органи управління, організації, установи, що виступають самостійними суб'єктами[11], реалізуючи надану (точніше — делеговану) державою компетенцію. І тому держава, будучи безпосереднім суб'єктом бюджетного права, бере участь у бюджетних правовідносинах через управління суб'єктів — органів державної влади, наділених бюджетною компетенцією, які, реалізуючи свою компетенцію, стають суб'єктами бюджетних правовідносин (безпосередніми, реальними), діючи від імені держави (опосередкований суб'єкт).

Місце держави в системі суб'єктів бюджетних правовідносин визначається її виключною бюджетною компетенцією та особливостями як владного суб'єкта. Однак, як зазначає Е.А.Ровинський, у відносинах певної частини грошових коштів держава безпосередньо здійснює право володіння, користування та розпорядження, сама здійснює їх мобілізацію та використання. Стосовно іншої частини вона надає право володіння, користування та розпорядження державним підприємствам та організаціям[8]. Саме цим закладаються концептуальні засади щодо характеристики держави як суб'єкта бюджетних правовідносин, де держава виступає не тільки як владний суб'єкт, а й як суб'єкт правовідносин, який видає приписи щодо грошових коштів, які перебувають у його власності, і вимагає їх виконання. Тому, як слушно зазначає М.П.Кучерявенко, у цих випадках держава виступає як владний власників надходжень[5] і як владний розпорядник цих коштів.

Право державної власності здійснюють органи державної влади від імені держави, які наділені державно-владними повноваженнями. Державно-владні повноваження характеризуються тим, що державний орган, будучи наділений правом видання юридичних актів, які містять обов'язкові загальні та індивідуальні приписи, повинен спиратися не тільки на переконання та примус, а й на матеріальне забезпечення приписів цих актів, завдяки можливості розпоряджатися певною частиною коштів з державного бюджету. В категорії державно-владного повноваження наочно проявляється органічний взаємозв'язок держави і права, механізму держави в цілому та окремого державного органу.

Загальновизнаним в юридичній літературі є те, що держава виступає як ціле, беручи участь у цілому ряді правовідносин, і як ціле є суб'єктом

тъ комплекс різ-
лив, які належать
на отримання і
ходів, на вико-
щіальні та інші
зані відповідні

правовідносини,
цію. Такі відко-
компетенційні
гаких відносин,
конує подвійну
як система вза-
р, які здійсню-
ї інститути та
чими суб'єкта-
ті реальними
державу можна
представниць-
чин.

що держава,
ю посадових
у, виступає як
ї груп сила, яка
штат загально-
одо їх виконан-
держави суб'єк-
ті здійснила свого
теоретично-
у постає зав-
одо визнання
навідносин,
занням сучас-
права, так і
звідносин.
ї як суб'єкта
ш ефективно-
жетних право-

бюджетного
е за держав-
цесуальних
ї ава повинні
тнам. Основ-
ет. Пунктом 3
ї (далі — БК
коштами дер-

жавного бюджету не несе відповідальності за бюджетні зобов'язання органів влади Автономної республіки Крим та органів місцевого самоврядування. На підставі аналізу цієї норми можна дійти висновку, що саме держава має право на державний бюджет, а не державні органи, а далі вказується на невідповідальність держави за бюджетними зобов'язаннями представницьких органів адміністративно-територіальних утворень.

Відповідно до ст. 85 БК України держава може передавати Раді Міністрів АРК чи органам місцевого самоврядування право на здійснення видатків. Посилання на державу міститься і в деяких дефініціях Бюджетного кодексу. Наприклад, відповідно до п. 16 ч. 1 ст. 1 БК України державний борг — це загальна сума заборгованості держави, яка складається з усіх випущених і непогашених боргових зобов'язань держави.

Аналіз бюджетного законодавства дає підстави стверджувати, що держава не завжди визначається як суб'єкт бюджетного права, а підміняється вказівкою на державні органи. Так, наприклад, відповідно до ч. 1 ст. 16 БК України «право на здійснення внутрішніх та зовнішніх запозичень... належить державі в особі Міністра фінансів України за дорученням Кабінету Міністрів України». Відповідно до ст. 1 Закону України «Про державний внутрішній борг України» державний борг гарантується всім майном, що перебуває у загальнодержавній власності. Отже, в разі невиконання чи именалежного виконання своїх зобов'язань держава як власник майна несе відповідальність усім своїм майном.

Кошти Державного бюджету є об'єктом права власності держави, і тому суб'єктом права державної власності слід визнати державу в цілому. Органи державної влади діють не як суб'єкти права власності, оскільки вони діють не від власного імені і не у своєму інтересі, а від імені і в інтересах держави в цілому, носієм суверенітету та єдиним джерелом влади, в який є народ. Через органи державної влади здійснюється воля не цих органів, а народу, який може висловити свою волю, здійснивши владу як безпосередньо, так і опосередковано. Держава, виступаючи публічно-правовим утворенням, наділяється усіма ознаками владного суб'єкта.

Р.О.Халфіна звернула увагу на те, що особливі встановище держави, яка виражає волю народу, визначає особливості правовідносин, в яких вона бере участь. Будучи носієм суверенітету, держава визначає коло відносин, безпосереднім учасником яких вона є[11]. Будучи суб'єктом бюджетного права, держава в бюджетних правовідносинах не може виступати безпосереднім учасником. Від її імені і за її дорученням діють органи державної

влади, які і є безпосередніми суб'єктами бюджетних правовідносин, а державу можна визначити як опосередкований (але все ж таки основний) суб'єкт цих правовідносин, волю якого і виконують її органи. Цього не заперечує в подальшому Р.О.Халфіна, звертаючи увагу на те, що діяльність держави опосередковується численними та різноманітними правовідносинами, в яких беруть участь органи управління, організації, установи, що виступають самостійними суб'єктами[11], реалізуючи надану (точніше — делеговану) державою компетенцію. І тому держава, будучи безпосереднім суб'єктом бюджетного права, бере участь у бюджетних правовідносинах через управнених суб'єктів — органів державної влади, наділених бюджетною компетенцією, які, реалізуючи свою компетенцію, стають суб'єктами бюджетних правовідносин (безпосередніми, реальними), діючи від імені держави (опосередкований суб'єкт).

Місце держави в системі суб'єктів бюджетних правовідносин визначається її виключною бюджетною компетенцією та особливостями як владного суб'єкта. Однак, як зазначає Е.А.Ровинський, у відносинах певної частини грошових коштів держава безпосередньо здійснює право володіння, користування та розпорядження, сама здійснює їх мобілізацію та використання. Стосовно іншої частини вона надає право володіння, користування та розпорядження державним піл-приємствам та організаціям[8]. Саме цим закладаються концептуальні засади щодо характеристики держави як суб'єкта бюджетних правовідносин, де держава виступає не тільки як владний суб'єкт, а й як суб'єкт правовідносин, який видає приписи щодо грошових коштів, які перебувають у його власності, і вимагає їх виконання. Тому, як слідно зазначає М.П.Кучерявенко, у цих випадках держава виступає як владний власних надходжень[5] і як владний розпорядник цих коштів.

Право державної власності здійснюють органи державної влади від імені держави, які наділені державно-владними повноваженнями. Державно-владні повноваження характеризуються тим, що державний орган, будучи наділений правом видання юридичних актів, які містять обов'язкові загальні та індивідуальні приписи, повинен спиратися не тільки на переконання та примус, а й на матеріальнє забезпечення приписів цих актів, завдяки можливості розпоряджатися певною частиною коштів з державного бюджету. В категорії державно-владного повноваження наочно проявляється органічний взаємозв'язок держави і права, механізму держави в цілому та окремого державного органу.

Загальнозвінаним в юридичній літературі є те, що держава виступає як ціле, беручи участь у цілому ряді правовідносин. і як ціле є суб'єктом

тъ комплекс різ-
1в, які надежать
на отримання і
ходів, на вико-
ціальні та інші
ізані відповідні
равовідносини,
цю. Так відно-
компетенційні
аких відносин
конує подвійну
як система вза-
ру, ю здійсно-
цинститути та
німи суб'єкта-
то реальними
державу можна
представниць-
чин.

що держава,
ю посадових
, виступає як
руп сила, яка
тя загально-
їх виконан-
жави суб'єк-
тійша свого
теоретично-
постас зав-
до визнання
вовідносин
анням сучас-
права, також
вовідносин
як суб'єкта
ефективно-
них право-

бюджетного
за держав-
цесуальних
ра повинні
ам. Основ-
Пунктом 3
далі — БК
тами дер-

багатьох майнових правовідносин. На думку С.Ф.Кечек'яна, держава стає суб'єктом правовідносин в усіх випадках, якщо на будь-кого покладається обов'язок. Іншими словами, обов'язок щодо держави в розумінні необхідності дотримуватися приписів правових норм, що виходять від держави, і в тих випадках, коли конкретні управомочені особи[4].

Н.І.Хімічева звернула увагу на таку характерну особливість кола суб'єктів фінансового права, як участь у правовідносинах органів не тільки виконавчої, а й представницької влади. Компетенція відповідного органу розподіляється між його структурними підрозділами і посадовими особами і внаслідок своєї обов'язковості потребує від них активних дій[10].

Органи державної влади, будучи суб'єктами фінансового права, одночасно є уповноваженими державою органами. Ці органи, будучи наділеними компетенцією в сфері фінансової діяльності, перебувають у постійно триваючих відносинах з державою і уповноважені виражати державну волю у визначених їм державою межах. Однак М.В.Карасьова звертає увагу на те, що мають місце випадки, коли компетенція органу державної влади не впливає на його вступ у бюджетні правовідносини та участь в них. Як приклад, автор наводить правовідносини з природою бюджетних асигнувань органів державної влади, стверджуючи, що такого роду відносини не пов'язані з їх владними повноваженнями, а процедура отримання бюджетних асигнувань є

такою, як і для будь-якої іншої бюджетної установи. Отже, правову б'єктність органу державної влади у правовідносинах з отриманням бюджетних асигнувань та виконанням бюджетних кошторисів визначається статусом бюджетної установи[3]. Беззаперечним є те, що бюджетне асигнування є повноваженням, наданим розпоряднику бюджетних коштів відповідно до бюджетного призначення на взяття бюджетного зобов'язання та здійснення платежів з конкретною метою в процесі виконання бюджету. Таким чином, це є не владне повноваження, що ще раз підтверджує висловлену раніше тезу про подвійність правового статусу органу державної влади у бюджетних правовідносинах (в одних випадках — як управлений суб'єкт, в інших — як зобов'язаний).

Таким чином, у фінансових правовідносинах держава виступає як опосередкований (уявний) суб'єкт, а безпосередніми (реальними) суб'єктами є органи державної влади. В цих правовідносинах фактично формується спеціальний блок владних суб'єктів, які представляють державу і організуються за принципами: по-перше, частин едного цілого, тобто органів, які представляють державу в бюджетних правовідносинах, по-друге, частини і цілого, що відтворює відносини між державою та управленими суб'єктами бюджетних правовідносин, та, по-третє, як відносин між частинами всередині цілого, тобто будучи як управленими, так і зобов'язаними суб'єктами бюджетних правовідносин.

Використані матеріали:

1. Бюджетное право: Учеб. пособие для вузов / Н.Д.Эриашвили, О.В.Староверова, Д.А.Ремиханова и др. Под ред. проф. А.М.Никитина. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, Закон и право, 2001. — С. 29—35.
2. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. — 2003. — № 10. — С. 7.
3. Карассев М.В. Финансовое правоотношениe. — М.: Изд-во НОРМА, 2001. — С. 119—120.
4. Кечекян С.Ф. Правоотношения в социалистическом обществе. — М., 1958. — С. 129.
5. Кучерянко Н.П. Курс налогового права. В 6 т. Т. II. Введение в теорию налогового права. — Х.: Легас, 2004. — С. 379.
6. Лесист О.Э. Сущность права. Проблемы теории и философии права. — М.: ИКД "Зеркало-М", 2002. — С. 126.
7. Патуль А.Г. Процессуальные нормы бюджетного права / Под общ. ред. М.В.Карасьовой. — СПб.: Питер, 2003. — С. 135—136.
8. Ровинский Е.А. Основные вопросы теории советского финансового права. — С. 146.
9. Теория компетенции / Ю.А.Тихомиров. — М., 2001. — С. 106.
10. Финансовое право: Учебник / Отв. ред. Н.И.Химичева. — М.: Юристъ, 1999. — С. 48. — С.148.
11. Халфина Р.О. Общее учение о правоотношении. — М.: Юридическая литература, 1974. — С. 163—164, 168.

Вчинені як фор

В.ТКАЧЕ (Київський)

При хара-
ктерно-
часті необхі-
дискилько-
хи зміни в
шую його су-
підтримки с
осіб вчинити
наявності
вчинені як
вість довгое
підтримки
слід зробити
ним шілком.
востей учили
ся від спіл-
декилькох ос-
це не просто
"Механічно"
писав у свої
пильніше від-
беруть учили
непопільно
нової віров
юю силами!

Хоча та-
вою групою
ною для мі-
групу від-
тлумаченні в
дільністю в
блема як зал-
їни визначені
мочину, то
питання про
участь успі-
тер виконув
шення даної
іншими, пре-
вчиненім...

Зазнача-
багатьох скла-
лює відпові-
дальність, інши-
відповідного
гається деяни-

С. В. Ткачню,
ISSN 0132-1331. ПРАВО УКРАЇНИ, 2007, № 6